

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

Dyrekcja Generalna
ul. Hipoteczna 2
00-092 Warszawa
skr. poczt. P-16, 00-950 Warszawa
tel. (22) 827 60 61-9 centrala
fax (22) 828 92 04
e-mail: sekretariat@zaiks.org.pl

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Piotr Gliński
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
I Wiceprezes Rady Ministrów

Wasz znak:

Nasz znak:

Warszawa, dn. 31.05.2016 r.

Stanowisko Stowarzyszenia Autorów ZAiKS w sprawie konsultacji publicznych przeprowadzanych przez Komisję Europejską dotyczących roli wydawców [w prawnoautorskim łańcuchu wartości] oraz wyjątku na rzecz panoramy.

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na ogłoszone przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego konsultacje resortu kultury w związku z ogłoszonymi przez Komisję Europejską publicznymi konsultacjami dotyczącymi roli wydawców w prawnoautorskim łańcuchu wartości oraz wyjątku na rzecz panoramy, w imieniu Stowarzyszenia Autorów ZAiKS przekazuję niniejszym naszą opinię.

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS stoi na stanowisku, że niezbędne jest umożliwienie wydawcom działającym w ramach wszystkich kategorii sektora wydawniczego uczestnictwa w zyskach jakie generują operatorom wyszukiwarek internetowych agregatory wiadomości (np. Google News) korzystające z wyprodukowanych przez nich treści. Jest to element przeciwdziałania bardzo niekorzystnemu dla podmiotów prawa autorskiego zjawisku przejścia przychodów z eksploatacji utworów objętych ochroną prawa autorskiego i praw pokrewnych na rzecz pośredników internetowych kosztem wynagrodzeń należnych uprawnionym (tzw. Transfer of Value). Funkcjonalność ww. stron polega bowiem przede wszystkim na odsyłaniu do treści wyprodukowanych oraz zamieszczonych w internecie przez wydawców np. poprzez zamieszczanie linków, tytułów i krótkich ekstraktów poszczególnych artykułów (tzw. snippets). Operatorzy internetowi zarabiają na zyskach jakie pochodzą z reklam umieszczanych na ich stronach, natomiast autorzy i wydawcy linkowanych treści w żaden sposób w nich nie uczestniczą. Operatorzy nie dzielą się bowiem zyskami z podmiotami, dzięki którym zawartość ich serwisów

powstaje i którzy tworzą i produkują treści decydujące nie tylko o atrakcyjności ale nawet o celowości istnienia wyszukiwarek i agregatorów wiadomości.

Zdaniem Stowarzyszenia Autorów ZAiKS, aby zapewnić respektowanie praw wydawców, nie ma jednakże konieczności stworzenia nowego prawa pokrewnego. Wynagrodzenie pochodzące z licencji udzielanych przez wydawców operatorom internetowym jest tylko jedną z możliwości, wzorowaną na prawach pokrewnych przyznanych producentom fonogramów i wideogramów, zapewnienia rekompensaty za znaczne nakłady techniczne, logistyczne i finansowe konieczne dla wyprodukowania prasy i innych publikowanych w internecie treści. Niemniej jednak należy pamiętać, że ze zjawiskiem utraty zysków przez wydawców walczyć można także na gruncie prawa autorskiego. Wydawcy mogą bowiem w obrocie prawnoautorskim stać się podmiotem prawa autorskiego dzięki odpowiednim umowom zawieranim z autorami. Sytuacja ta znalazła potwierdzenie na przykład w pkt 2 preambuły dyrektywy w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (2014/26/UE). Także Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swoim orzeczeniu w sprawie Infopaq (C-5/08) opowiedział się za tym, że wydawcy mogą walczyć z bezprawnym użyciem fragmentów chronionych utworów na podstawie prawa autorskiego. Konsekwentnie, pragniemy podkreślić, że należy zastanowić się nad innym, alternatywnym do przyznania prawa pokrewnego, rozwiązaniem zapewniającym wydawcom i innym uprawnionym udział w zyskach wyszukiwarek internetowych. Sytuacja ta może zostać uregulowana między innymi poprzez ograniczenie zakresu korzystania z tzw. safe harbour z art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym (2000/31/WE) lub rozszerzenie definicji komunikowania publicznego zawartej w art. 2 i 3 dyrektywy w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (2001/29/WE).

Zdaniem Stowarzyszenia Autorów ZAiKS ewentualne przyznanie prawa pokrewnego wydawcom, jeżeli do niego dojdzie, należy uregulować tak, aby absolutnie uniknąć ograniczenia w sposób nadmierny wolności autorów do dysponowania utworem. Ponadto, należy zwrócić uwagę, aby ewentualna regulacja nie zmniejszyła korzyści, które wynikać mogą dla wydawców z przekierowywania do nich użytkowników przez ww. agregatory wiadomości. Skutki takiego działania mogłyby być szczególnie odczuwalne dla drobnych wydawców, których portale nie mają szerokiego grona odbiorców. Tym samym, w naszej opinii, wynagrodzenie pochodzące od operatorów internetowych powinno być niezrzekalne.

W odpowiedzi na drugą część konsultacji dotyczącą tzw. wyjątku panoramy, Stowarzyszenie Autorów ZAiKS stanowczo podkreśla, że jego harmonizacja na poziomie unijnym nie jest konieczna a wręcz budzi wątpliwości jeśli chodzi o zgodność z unijną zasadą subsydiarności. Nie ma dowodów w orzecznictwie unijnym na jakiegokolwiek ponadgraniczne problemy i zagrożenia dla jednolitego rynku wewnętrznego związane z tym zagadnieniem. Nieobowiązkowy

charakter listy wyjątków i ograniczeń zawartej w art. 5 ust. 2 dyrektywy w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (2001/29/WE) jest wyrazem szacunku dla różnorodności kulturowej oraz tradycji prawnoautorskiej każdego z Państw Członkowskich, chronionej także przez art. 167 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Konsekwentnie należy pamiętać, że zadowalające i dogodne dla użytkowników rozwiązania dotyczące korzystania z utworów architektonicznych i rzeźb, takie jak wyjątek panoramy lub uproszczony mechanizm udzielania licencji, istnieją już w każdym z Państw Unii Europejskiej.

Mamy nadzieję, że zaprezentowane powyżej stanowisko Stowarzyszenia Autorów ZAiKS znajdzie swój wyraz w przygotowywanej przez Ministerstwo odpowiedzi Rządu RP na konsultacje publiczne Komisji Europejskiej.

Z poważaniem,

Krzysztof Lewandowski
Dyrektor Generalny